

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Дніпропетровської обласної державної адміністрації

Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти
у Дніпропетровській області

Каталог

інноваційного досвіду працівників
ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ
професійно-технічних навчальних закладів
Дніпропетровської області
випуск № 5

м. Дніпропетровськ – 2013

ВСТУП

Психологічна служба професійно-технічної освіти Дніпропетровської області працювала над підвищенням рівня організаційного та науково-методичного забезпечення діяльності практичних психологів і соціальних педагогів, розробку та впровадження інноваційних форм і методів діяльності на основі оновлення науко-методичної бази, підвищення рівня професійної майстерності практичних психологів і соціальних педагогів а в рамках експериментально - дослідницької роботи.

Аналіз роботи психологічних служб ПТНЗ області у 2012-2013 навчальному році продемонстрував високий рівень професійної майстерності практичних психологів, що дало змогу 37 практичним психологам прийняти участь у обласній виставці-презентації «Інноваційні підходи навчальних закладів ПТО з формування професійної компетентності кваліфікованих робітників у сучасному освітньому середовищі», та продемонструвати творчий, креативний підхід фахівців у своїй повсякденній роботі з учнями, педагогами батьками ПТНЗ області.

Розширенню та поглибленню компетенції практичних психологів та соціальних педагогів ПТНЗ сприяла їх участь в творчих групах Психологічної лабораторії НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.

До каталогу увійшли 14 презентацій досвіду роботи, методичних розробок практичних психологів в ПТНЗ області, що містять творчий підхід, застосування інноваційних форм і методів у практичній діяльності з всіма учасниками навчально-виробничого процесу та можуть бути використані як передовий досвід роботи практичних психологів професійно-технічних закладів області.

Каталог складений методистом Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області Піковець Л.Г., та погоджений з Дніпропетровським обласним психолого-медико-педагогічним центром.

Каталог інноваційного досвіду працівників психологічної служби ПТНЗ Дніпропетровської області № 5 2013р. затверджено навчально-методичною радою обласного психолого-медико-педагогічного центру головного управління освіти і науки облдержадміністрації та НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.

ЗМІСТ		
1.	Вступ	
2.	Розкриття творчого потенціалу учнів через роботу творчого педагога посередництвом діяльності практичного психолога ДЦПО	4-5
3.	Психологічний тренінг як інноваційний метод роботи практичних психологів в ПТНЗ	6-8
4.	Розвиток креативного мислення підлітків	9-11
5.	Реалізація особистого творчого потенціалу через інноваційну діяльність практичного психолога Дніпродзержинського ВПУ	12-13
6.	Спрямування особистого творчого потенціалу практичного психолога на формування професійної компетентності кваліфікованих робітників у сучасному освітньому середовищі	14-16
7.	Застосування інновацій у процесі роботи соціального педагога	17-18
8.	Особливості трансформування особистості підлітків та молоді з особливими потребами в сучасних умовах в системі профтехосвіти	19-21
9.	Діагностична робота психолога як форма вдосконалення профорієнтаційної діяльності педагогічного колективу КПБГ	22-24
10.	Корекційно-розвивальна програма для майстрів виробничого навчання: «Щоб майбутнє було світлим, маємо забезпечити умови розвитку його же сьогодні»	25-26
11.	Розвиток творчого технічного мислення учнів через інноваційну діяльність практичних психологів та соціальних педагогів	27-29
12.	Методична розборка Психологічна корекція «Я-концепції»	30-32
13.	Спільна діяльність практичного психолога, майстра виробничого навчання, класного керівника у формуванні позитивного психологічного мікроклімату в учнівській групі ПТНЗ	33-34
14.	Інноваційна діяльність психолога	35-36
15.	Ствердження іміджу навчального закладу через формування індивідуальності учнів	37-39

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Дніпропетровської області
Дніпропетровський центр професійної освіти

Адреса: вул. Верещагіна, 103,

м. Дніпропетровськ, 49108, Україна
тел/факс: (056) 724-15-01

E-mail: derg.dcpo@rambler.ru

Автор: Орлова Світлана Анатоліївна

Посада: Практичний психолог

Тема досвіду: Розкриття творчого потенціалу учнів через роботу творчого педагога посередництвом діяльності практичного психолога ДЦПО

Мета: Реалізація моделі психологічної компетентності педагога в професійних знаннях, вміннях та навичках з практичної психології, розвиток особистості педагога.

Обізнанність педагога про індивідуальні особливості кожного учня (цього здібності, сильні та слабкі якості характеру, переваги та недоліки попередньої підготовки), що проявляються у прийнятті продуктивних стратегій індивідуального підходу у роботі з ним.

Короткий зміст роботи: Створення та апробація моделі психологічної компетентності педагога в Дніпропетровському центрі професійної освіти. Використання досвіду роботи практичного психолога з розвитку творчого потенціалу учнів через активізацію творчої роботи педагогів. Модель складається з 4 розділів. В моделі розроблена програма тренінгово заняття, тренінгових занять з розвитку креативних здібностей педагогів.

Програма розрахована на 180 хвилин.

Категорія учасників: Педагоги, викладачі, майстри в/н.

Методи психологічної допомоги особистості: Тренінг, рольові ігри, корекційні вправи.

Досягнуті результати: розвиток психологічної компетентності педагога, формування мотивації педагога до саморозвитку, розкриття креативних здібностей, проектування та конструювання ефективних засобів спілкування, ефективна педагогічна взаємодія.

Відомості про впровадження досвіду роботи: ПТНЗ м. Дніпропетровська.

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

Дніпропетровський професійний залізничний ліцей

Адреса: пер. Універсальний 7, Дніпропетровськ, Україна

e-mail dpzl@ukr.net сайт dpzldp@ dneoredu.com

Автор: Маринич Олена Миколаївна,

Посада: практичний психолог

Тема: Психологічний тренінг як інноваційний метод роботи практичних психологів в ПТНЗ

Мета: Ознайомлення з теоретичними психологічними підходами щодо визначення понять психічних процесів. Надати психологічні рекомендації щодо навчання. Вивчення різноманітних методів щодо покращення особистісних показників пам'яті, уваги, конструктивного мислення.

Практичне застосування отриманих знань та навичок за допомогою тренінгу, наведених прикладів та додаткових питань.

Застосований нами метод - психологічного тренінгу є інноваційним тому, що дані методи раніше не застосовувалися для професійного навчання спеціалістів даної професії.

Задачи: Розробка авторського тренінгу для професійного навчання з урахуванням особливостей професії машиніста електровоза, яку отримують підлітки під час трьох-річного навчання в ДПЗЛ

Короткий зміст роботи:

Корекційна: покращення психофізіологічних процесів пам'яті, уваги, мислення в учасників тренінгу; корекція поведінкових форм у групі; уточнення і конкретизація, розуміння значущості своєї професії, позитивне змінення погляду щодо відповідальності за свої рішення; корекція емоційної сфери.

Навчальна: дидактичний напрям реалізується в навчанні прийомам, що випрацьовуються, способи вибору найбільш ефективних форм вирішення задач.

Формуюча: формування саногенних якостей мислення;

Ми провели попереднє дослідження за методиками (Додаток 1), до початку тренінгу, обробили та зафіксували результати. Після проведення тренінгу ми протестували учасників за тими ж методиками, обробили отримані результати, перевели їх в шкальні значення та провели порівняльний аналіз отриманих даних.

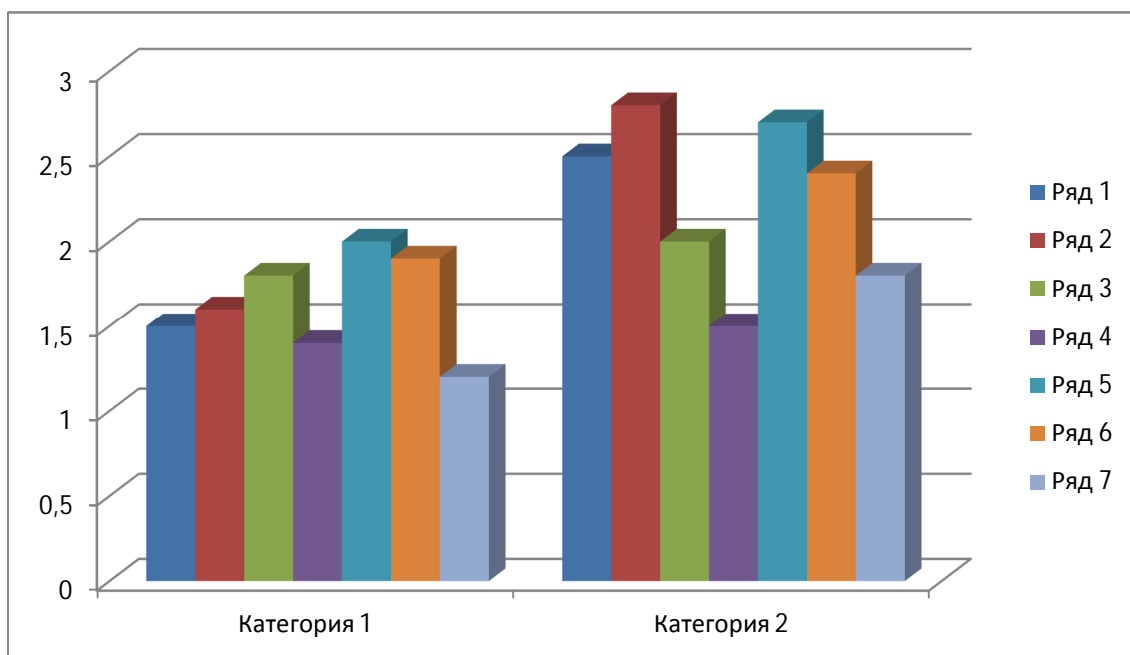
Категорія учасників: учні 1-3 курсу, підлітки 15-18 років.

Методи психологічної роботи: Тренінг.

З урахуванням особливостей професії машиніста електровоза нами розроблено тренінг, домінантою якого слугує тренування обов'язкових і таких необхідних професійних якостей даної професії як пам'ять, увага, конструктивне мислення. Тренінг збагачено вправами, виконання яких сприяє формуванню і тренуванню вищеперерахованих якостей.

Досягнуті результати: За результатами попереднього та заключного тестування ми склали діаграму, за якою можна побачити, що наш тренінг є результативним та плідним. Показники за всіма сімома методиками суттєво підвищилися. Ми вважаємо, що подібні тренінги необхідно проводити, бо вони можуть бути корисними не тільки для підготовки за професією «машиніст електровоза», а й для багатьох інших професій.

***Порівняльний аналіз результатів попереднього і наступного тестування
(до тренінгу та після тренінгу)***

Де:

Категорія 1 – результати попереднього дослідження;

Категорія 2 – результати повторного дослідження;

Ряд 1 Методика «Коректурна проба», (для визначення об'єму уваги);

Ряд 2 Методика «Червоно-чорна таблиця», (оцінка переключення уваги);

Ряд 3 Методика «Таблиці Шульте», (визначення швидкості орієнтовно-пошукових дій погляду, об'єму уваги);

Ряд 4 Методика «Оперативна пам'ять»;

Ряд 5 Методика «Довгострокова пам'ять»;

Ряд 6 Методика «Запам'ятай пару»

Ряд 7 Методика «Шкала Спілберга – Ханіна», (самооцінка і рівень тривожності).

Отримані нами результати дослідження свідчать про те, що обраний нами метод є доцільним і ефективним.

Вдосконалення професійних умінь та навичок майбутніх спеціалістів сприяє найбільш ефективному педагогічному та психологічному результату – випуску з лав навчального закладу високопрофесійних

робітників.

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

Державний навчальний заклад

*«МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ
З ПОЛІГРАФІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»*

Адреса: Україна, м. Дніпропетровськ, 49006, пр. Пушкіна, 36;
тел. (0562) 42-36-16; 31-29-15; 49038, вул. Ленінградська, 56;
тел. (056) 778-21-40

E-mail: dcpit@optima.com.ua; <http://center-polygraph.org.ua>

Автор: **Оксана Миколаївна Дон**

Посада – **практичний психолог**

Тема: Розвиток креативного мислення підлітків

Мета: визначити, науково обґрунтувати основні складові методики розвитку форм мислення в підлітковому віці засобами креативних технологій.

Задачи: Сприяти формуванню у підлітка культури почуттів, розвитку особистих якостей, самопізнання, сприяти творчому підходу до розв'язання будь-яких завдань, гнучкості, оригінальності, швидкості та продуктивності у прийнятті рішень.

Короткий зміст роботи: Тема розкриває проблеми розвитку креативних форм мислення у підлітковому віці.

Новизна: одержаних результатів полягає в уточненні критеріїв та показників розвитку форм мислення в учнів ПТНЗ засобами креативних технологій; розробці шляхів реалізації авторської програми.

Категорія учасників: учні 1-2 курсу, підлітки 15-17 років.

Методи психологічної допомоги: бесіди з елементами тренінгу, індивідуальна, групова робота, арт-терапевтичні техніки тестування, творчі майстер класи.

Значущість: а) **освітня (теоретична, наукова)** полягає у визначенні й обґрунтуванні комплексу критеріїв та показників розвитку форм мислення у підлітків засобами креативних технологій, педагогічно-психологічна й методично вмотивована реалізація яких сприяє підвищенню якості професійної підготовки майбутніх працівників.

б) **практична:** розроблено та реалізовано в умовах ПТНЗ корекційно-розвивальну програму «Від креативного учня до креативного робітника», що сприяє формуванню у підлітка культури почуттів, розвитку особистісних якостей, самопізнання та інше. Проте головним здобутком даної програми є підготовка підлітків до дорослого життя в складному і суперечливому світі, який вимагає творчого підходу до розв'язання будь-яких завдань, гнучкості, оригінальності, швидкості та продуктивності у прийнятті будь-яких рішень.

Авторська програма: «Розвиток креативного мислення (творчого розвитку) підлітків» спрямована на вирішення проблеми розвитку форм мислення в підлітковому віці засобами креативних технологій. Презентовано використання технологій вербально-понятійного (абстрактно-логічного) та візуального (наочно-понятійного) мислення як креативних форм мислення, досліджено особливості їх розвитку та взаємозв'язку у підлітковому віці (на прикладі психолого-педагогічної практики в ДНЗ «МВПУ ПТ»). Розроблено корекційно-розвивальну програму з розвитку креативного мислення підлітків. Вивчено розвивальний вплив розробленої програми на структурні компоненти креативних форм мислення у підлітковому віці.

Досягнуті результати: впровадження корекційної програми розраховано на такі результати:

- активізація вербального інтелекту;

- розвиток асоціативного і абстрагованого мислення;
- корекція самооцінки, формування почуття свободи, контактності, зниження рівня агресії, тривожності;
- розвиток креативного мислення учнів в нестандартних ситуаціях.

Відомості про впровадження досвіду роботи: використання елементів програми в усій ПТНЗ області

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

Дніпродзержинське вище професійне училище

Адреса: 51925, м.Дніпродзержинськ, проспект Пеліна, 10

Тел. (05692) 3-03-02, 3-71-36;

Сайт: www.dvpu.dp.ua

Е-mail: dndz_vpu@ua.fm

Автор : **Гінтер Ніна Олександрівн**

Посада - **практичний психолог**

Тема: **«Реалізація особистісного творчого потенціалу через інноваційну діяльність практичного психолога**

Дніпродзержинського ВПУ»

Мета – сприяти розвитку творчого потенціалу учнів Дніпродзержинського ВПУ в умовах діяльності практичного психолога.

Задачі: Новизна полягає у залученні в навчально-виховний процес практичного психолога з метою активізації творчого потенціалу учнів як під час навчання, так і під час дозвілля. Включення в роботу арт-терапевтичних методів та психологічного тренінгу є *актуальним* на сьогоднішній день, так як ці методи роботи є новими та необхідними в сучасній педагогічній практиці, не менш вагомою є їх ефективність.

Короткий зміст: втілення даного проекту в системі ПТО полягає в тому, що психологічна служба слугує чинником для підвищення ефективності навчально-виховного процесу, своєчасного виявлення труднощів, проблем та умов індивідуального розвитку особистості, корекції міжособистісних відносин, профілактики відхилень в індивідуальному розвитку та поведінці, формування здорового способу життя, подолання кризових життєвих ситуацій. Задача педагогічних працівників ПТНЗ полягає в сприянні розвитку творчості учнів. Саме тому так важлива побудова системи взаємодії педагога та учнів у процесі їх розвитку.

Робота містить інформацію про діяльність практичного психолога в напрямку реалізації творчого потенціалу учня та включає в себе основні види діяльності психолога в навчальному закладі.

Проект містить послідовну та обґрунтовану інформацію щодо сучасних методів психологічного впливу на розвиток творчого потенціалу учнів, розглядається метод арт-терапії як основа втілення креативності та творчості в навчально-виховний процес.

Категорія учасників: учні ДВПУ, молодь до 18 років.

Методи психологічної роботи: Тестування, анкетування, психокоррекційні програми.

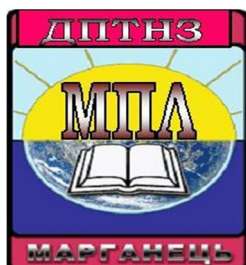
Досягнуті результати: втілення в навчально-виховний процес проекту є можливість на ранньому етапі вивчити творчі нахили та здібності учнів, їх інтереси та побажання, щоб протягом навчання забезпечити реалізацію особистісного потенціалу кожного з них. Впродовж здобуття робітничої професії учні забезпечені психологічним супроводом їх індивідуального розвитку, у т.ч. і творчого потенціалу (корекційна та розвивальна робота практичного психолога). Методи психологічного впливу в цьому напрямку є невід'ємною частиною для забезпечення всебічного розвитку особистості учня.

Відомості про впровадження досвіду роботи: елементи психокоррекційних програм використовується у всіх ПТНЗ області.

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

ДПТНЗ «Марганецький професійний ліцей»

53400, вул. Радянська, 41, м. Марганець,
Дніпропетровська обл.

тел/факс 0-5665-2-32-87, 0-5665-2-32-93

Е-mil: mpl5665@i.ua Web-сайт: <http://mpl2011.org.ua/>

Автор: **Штапаук Альона Миколаївна**

Посада - **практичний психолог**

Тема:

«Спрямування особистісного творчого потенціалу практичного психолога на формування професійної компетентності кваліфікованих робітників в сучасному освітньому середовищі».

Мета: проаналізувати, систематизувати та узагальнити досвід роботи практичного психолога. Розкрити концептуальну модель впливу творчого потенціалу психолога на впровадження ефективної роботи з учнівською молоддю та технологію розвитку індивідуально-психологічних особливостей конкурентоспроможного робітника.

Задачи: розкриття особистого творчого потенціалу практичного психолога учбового закладу, як інструменту формування професійної компетентності учнів.

Короткий зміст: розроблено систему роботи психологічної служби ПТНЗ через призму особистісного творчого потенціалу практичного психолога. Запроваджено сучасні підходи роботи з вихованцями ПТНЗ з урахуванням вікових особливостей учнівської молоді з використанням інноваційних психологічних засобів і технологій.

Розкриті основні напрямки реалізації особистісного творчого потенціалу практичного психолога, основні принципи формування конкурентоспроможного, мобільного учня засобами психологічного супроводу та формування інноваційного мислення педагогів щодо формування професійної компетентності особистості у навчально-виховному процесі.

Значущість:

а) **освітня:** розкриті поняття інноваційних технологій у психології, їх сутність та різновиди; структурні компоненти формування конкурентоспроможного, мобільного учня засобами психологічного супроводу та параметри формування інноваційного мислення педагогів щодо формування професійної компетентності особистості у навчально-виховному процесі;

б) **практична:** розроблено модель роботи практичного психолога з педагогічним колективом системи ПТО, що спрямована на створення позитивного емоційного фону та творчої атмосфери у загальноліцейному колективі, сприяння розвитку професійної майстерності вчителя та майстра в/н, його інтелектуальній зайнятості та захопленості новими ідеями у педагогічному середовищі та формування інноваційного типу мислення, умов для професійного розвитку майбутніх робітників, самореалізації особистості, спонукання людини до активізації особистісних ресурсів і самопомоги в подоланні життєвих труднощів, у створенні соціально-

психологічного благополуччя через реалізацію власного творчого потенціалу практичного психолога.

Категорія учасників: учні, педагоги, батьки.

Результативність. Узагальнений та апробований досвід роботи практичного психолога дає змогу допомогти викладацькому складу засобами психологічного супроводу сформувати конкурентоспроможного мобільного робітника – випускника ПТНЗ.

Відомості про впровадження: елементи досвіду роботи впроваджуються у ПТНЗ ЦППРК-1, ДЦПТУ, ДВПУБ, ВПУ-17 и др.

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

**ДЕРЖАВНИЙ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД**

**ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ ЦЕНТР
ПІДГОТОВКИ І ПЕРЕПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ**

51900, Дніпропетровська обл., м. Дніпродзержинськ-931, вул. Медична, 2

Телефон (05692) 3-32-65, телефон-факс: (05692) 3-83-88

E-mail: ptu15D@vandex.ru Web- сайт: <http://ptnz-dcprrk.dp.ua>

Автор: **Клюєва Людмила Федорівна,**
посада - **соціальний педагог**

**Тема: Застосування інновацій
у процесі роботи соціального
педагога**

Мета: Застосування інновацій у процесі роботи соціального педагога, запровадження нових форм пропаганди та ствердженню іміджу робітничих професій в суспільстві.

Задачи: Розкрити аспекти професійної діяльності, соціального супроводу учнів, педагогів, майстрів виробничого навчання в процесі навчально-виробничої діяльності в ДЦППРК.

Короткий зміст: Зумовленість професії «соціальний педагог». Його аспекти, професійна діяльність, функції, форми роботи тощо. Створення умов для успішної соціалізації і адаптації учнів, як процесу набуття нею соціальної компетентності, формування і ствердження її як особистості, входження в активне громадське життя (робота з учнями, батьками, педколективом). Підвищення ефективності творчого потенціалу в соціально-педагогічній діяльності. Орієнтування на використання інноваційних педагогічних технологій, що забезпечують особистісне зростання та розвиток творчого потенціалу соціальних педагогів.

Оволодіння соціальним педагогом знаннями та вміннями інноваційної діяльності і форм підвищення професійного рівня соціального педагога; Застосування інноваційної діяльності соціального педагога в управлінні навчальним закладом, у виховному процесі, в організації виховного середовища. Спрямування соціальної інновації на досягнення соціального ефекту – покращення умов життєдіяльності учнів центру та підвищення рівня життя.

Категорія учасників: учні 1-3 курсу, учні пільгових категорій, учні сироти, особи, позбавлені батьківського піклування, майстри виробничого навчання, батьки.

Методи соціальної допомоги: Спостереження, вивчення особистих документів учнів, індивідуальне спілкування, листування з державними органами, батьками, інше.

Досягнуті результати: послідовні дії соціального педагога для успішної соціалізації і адаптації учнів, консолідація зусиль соціального педагога, практичного психолога, класного керівника, сім'ї, громадськості, покращення умов життєдіяльності учнів центру та підвищення рівня життя.

Відомості про впровадження: застосування форм і методів роботи у всіх ПТНЗ області.

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

КРИВОРІЗЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

50037, м. Кривий Ріг, вул. Червоногвардійська, 3, тел. (0564) 36-87-92 ; 36-88-22, ptu86@3g.com.ua

Автор: **Третяк Сергей Викторович**

Посада – **практичний психолог**

Тема: **Особливості трансформування особистості підлітків та молоді з особливими потребами в сучасних умовах в системі профтехосвіти**

Мета: створення проекту, необхідність порівняння особливостей формування стійких особистісних характеристик та тимчасових новоутворень психіки під час адаптації учнів різних статусів до професійного навчання та доказ того, що формування особистості практично здорових дітей та молоді з особливими потребами відбувається за однією схемою. А також, що тимчасові новоутворення залежать від домінуючих напрямків особистісних властивостей мотивів поведінки.

Задачи: виокремлення та вивчення трансформуваних особистісних характеристик учнів в ході навчання з першого курсу КЦПО до отримання робітничої професії, спостереження показників динаміки, особистісних характеристик з використанням проєктивних методик, створення психологічних умов для особистісного розвитку учнів, шляхом проведення рефлексивного практикуму.

Короткий зміст роботи: В роботі стисло та послідовно викладено теоретичний матеріал з проблеми використання графічних тестів в

психології, надано опис проведеного дослідження, статистичні данні по досліді та висновки. В додатках презентовано виконане статистичне дослідження, основні проєктивні методики в різних інтерпретаціях та для більш наочного сприйняття до опису дослідницької роботи «Особливості трансформації особистості підлітків та молоді з особливими потребами в сучасних умовах в системі профтехосвіти» розроблено яскраві мультимедійні презентації, в яких надається короткий нарис запропонованих кроків та алгоритмів проведеного дослідження.

Автор надає зріз матеріалу з інформаційного пошуку по проблемі, узагальнює сучасні погляди на психологічні особливості акцептувантів, розкривши особливості виявлення акцентуацій характеру псіхографічними методами, що дуже корисно, при роботі з дітьми з розумовими вадами. Це дає змогу використовувати матеріал для великої аудиторії. Окремим пунктом розглянуто питання психодіагностики графічних продуктів діяльності підлітків, покрокові інструкції та правила інтерпретації малюнків піддослідних та написання коротких протоколів та висновків за результатами дослідження. Акцентована увага на основних психографічних методиках, як основного елемента діагностики психічних станів молоді з розумовими вадами. До сьогодні аналогічних довготривалих досліджень в профтехосвіті в Україні не проводилось.

Не менш цікавим в повсякденній праці практичних психологів закладів освіти буде запропонований авторський варіант рефлексивного тренінгу, який можливо використовувати в психокорекційній, профорієнтаційній практиці та в роботі по професійному самовизначенню молоді.

Категорія учасників: учні з обмеженими можливостями (розумові вади) з 16 до 21 року.

Методи психологічної роботи: сучасні проєктивні методики «Малюнок людини», «Будинок, Дерево, Людина», «Малюнок сім'ї».

Проведене дослідження має важливу наукову та практичну значущість та призначено для підтвердження одноманітності формування основних новоутворень психіки та їх складових, як у звичайних учнів, так і у дітей з особливими потребами. Дослідження підтверджує однаковість формування особистості обох категорій піддослідних, але підкреслює більш стриману динаміку формування у дітей з особливими потребами що є важливим фактором, який підтверджує можливість забезпечення ефективного навчання та подальшої соціалізації й інтеграції учнів з особливими потребами в сучасному суспільстві.

Досягнуті результати: Отримані результати дослідження стануть в нагоді закладам освіти які стають на терена інклюзивної освіти та запроваджують форми і методи роботи з дітьми з особливими потребами.

Відомості про впровадження: Робота може стати в нагоді практичним психологам, соціологам, педагогам, викладачам психології, лікарям, студентам психологам та всім, хто є не байдужим до проблем сучасної молоді, а також всім тим, хто працює з підлітками з особливими потребами.

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

КРИВОРІЗЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ ЛІЦЕЙ

вул. 23 Лютого, 133, м. Кривий Ріг, 50082, Дніпропетровська обл., тел. / факс
(0564) 36-37-02, E-mail: KPBLicey@ukr.net

практичний психолог

Автор: **Золота Тетяна Сергіївна**

Посада - **практичний психолог**

Тема: *«Діагностична робота психолога як форма вдосконалення профорієнтаційної діяльності педагогічного колективу КПБЛ»*

*Моє кредо: Успіх – це коли ти робиш все, що у твоїх силах,
а не намагаєшся перевершити інших*

Мета: Вдосконалення пропаганди робітничих процесів педагогами професійного будівельного ліцею серед учнів ЗОШ на базі аналізу ефективності профорієнтаційної роботи педагогічних працівників у 2012 н. р., визначення професійної спрямованості першокурсників, мотивів їх учбової діяльності та аналізу професійної позиції учнів ЗОШ.

Створення діагностичної моделі (авторська анкета), що допомагає визначити ефективність профорієнтаційної роботи педагогічних працівників та діагностичної моделі (авторська анкета), що виконує потрібну функцію: **1).** функцію візитної картки навчального закладу, **2).** своєрідного агітаційного міні-інформатора та **3).** допомагає педколективу виявити потенційний контингент навчального закладу.

Задачи: надати учням ЗОШ можливість адекватно оцінити свої життєві обставини, збагнути переваги в отриманні саме робітничої спеціальності. Головна задача школярів – професійно самовизначитися. Розроблені нами діагностичні моделі дозволяють дослідити як ефективність діяльності профорієнтаторів, так і дослідити робітничий потенціал школярів, що створює можливості для вдосконалення профорієнтаційної роботи в системі ПТО в умовах недостатньої привабливості іміджу людини праці в суспільстві нових економічних відносин.

Короткий зміст: В ході дослідження ми: **1).** розкрили основні поняття психології професійного самовизначення школярів, **2).** виділили вікові особливості професійного самовизначення, **3).** вивчили проблеми професійного вибору та помилки на кожному етапі вибору, **4).** розкрили можливості професійної орієнтації в успішному виборі професії та суть психологічної підготовки школяра до трудової діяльності. А також ми **5).** провели дослідження ефективності профорієнтаційної роботи педагогічних працівників у 2012 н. р. за допомогою авторського експрес-опитувальника, **6).** визначали професійну спрямованість першокурсників, мотиви їх учбової діяльності, **7).** провели аналіз професійної позиції та виявили робітничий потенціал серед учнів дев'ятих і одинадцятих класів ЗОШ на базі авторських профорієнтаційних анкет. За результатами діагностичної роботи ми **8).** створили рекомендацій педагогічним працівникам щодо профорієнтаційної роботи за результатами анкетування та **9).** створили рекомендацій з

проведення профорієнтаційної агітбригади в ЗОШ серед учнів дев'ятих та одинадцятих класів.

Категорія учасників: учні загальноосвітніх шкіл міста Кривого Рогу 9-11 кл..

Методи психологічної роботи: Експерс-опитувальники, анкетування, дослідження, самовизначення учнів

Досягнуті результати: Виявили недоліки профорієнтаційної роботи у 2012 році та проаналізували професійну зорієнтованість новоприбулого контингенту, що дало змогу оцінити як якість набору учнів, так і якість проведеної роботи з проблеми даного набору. Створили анкети, що дали змогу педагогам виявити потенційний контингент нашого навчального закладу та цілеспрямовано працювати у профорієнтаційному напрямку.

Відомості про впровадження досвіду роботи: в ПТНЗ міста Кривого Рогу

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

Ордена “Знак Пошани” вище професійне училище №75

53600 Дніпропетровська обл., Покровський р-н,

с. Олександрівка, вул. Шкільна, 10

Е-mail: vpu752006@yandex.ru Веб-сайт: vpu-75.narod.ru

Телефон (05638) 2-17-93; (факс) 2-22-79 2-14-95 2-12-78

Автор: Денисенко Олена Григорівна

Посада - **практичний психолог**

Тема: **«Корекційно-розвивальна програма
для майстрів виробничого навчання»**

Мета роботи:

- розвивати в учнів «емоційний інтелект»;
- сприяти створенню дружньої атмосфери взаємодопомоги, довіри, доброзичливого та відвертого спілкування;
- вчити розрізняти процес мислення та емоції, істину та світ фантазій;
- вчити контролювати гнів, почуття агресії, знаходити компроміс у розв’язанні конфліктних ситуацій.

Задачи: запроваджено проведення діагностичних мінімумів (стартової готовності до професійної діяльності, адаптованості до умов навчання, соціальної компетентності особистості, готовності до трудової діяльності) з учнями, що дає їм можливість шляхом зміни ставлення до себе згідно вимог сучасного світу розвивати особистісні якості й здібності, які є значущими для здійснення майбутньої професійної діяльності.

Короткий зміст роботи: Запропонована корекційно-розвивальна програма націлена на розвиток соціального інтелекту підлітків. Новизна досвіду

полягає в тому, що розвиваючи систему інтелектуальних здібностей, які забезпечують розуміння вчинків та дій людини, вербальної та невербальної експресії, тобто розвиває соціальний інтелект. Показано, що реалізація програми, яка спрямована на створення для підлітків продуктивного розвивального середовища й передбачає психодіагностичну, психопрофілактичну, розвивальну роботу в наступних системах взаємодії: «психолог – педагоги», «психолог – педагоги – батьки», «психолог – педагоги – підлітки», – сприяє корекції порушених стосунків підлітків і, відповідно, зниженню їхньої агресивності

Матеріали роботи нададуть змогу майстрам виробничого навчання посилити вплив на учнів, тісніше згуртувати учнівський колектив, змінити внутрішні стимули поведінки окремих учнів, зменшити кількість соціально - дезадаптованих учнів, учнів з підвищеним рівнем агресивності.

Категорія учасників: викладачі, майстри виробничого навчання ВПУ-75

Методи психологічної допомоги: тренінгові заняття, рольові ігри, психопрофілактична індивідуальна та групова робота.

Досягнуті результати: проведені дослідження підтверджують, що належні психолого-педагогічні умови сприяють розвитку креативності у підлітків, і, навпаки, відсутність їх веде до реакцій протесту підростаючої особистості, яка задихається в нетворчій атмосфері, в ситуаціях жорсткої нормативності. Тому саме у психокорекційній роботі слід опиратися на реальні психологічні особливості підлітка, забезпечити підлітку повноцінний перехід на нову ступінь його особистісного розвитку, вектор якого має бути спрямований на самореалізацію, самоздійснення, творче вираження молодою людиною власної сутності. Важливу роль у проведенні цієї роботи відіграло впровадження «Базового компоненту роботи практичного психолога ПТНЗ».

Відомості про впровадження досвіду роботи: ПТНЗ Дніпропетровської області.

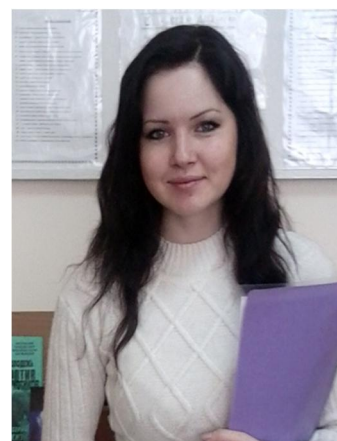
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ , МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
Дніпропетровська обласна державна адміністрація
НІКОПОЛЬСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ЛІЦЕЙ

53213, місто Нікополь, пр. Трубників,16 , тел. (05662)2-31-70

E-mail: npl@nikopol.net

Автор: **Степаненко Євгенія Миколаївна**

Посада – **практичний психолог**

Тема: **Розвиток творчого технічного мислення учнів через інноваційну діяльність практичних психологів та соціальних педагогів**

*Важливе завдання цивілізації –
навчити людину мислити.*

T. Еддісон

Мета: Реалізація інноваційних підходів до підготовки робітничих кадрів, розвиток творчого технічного мислення молодого фахівця.

Задачи: Сьогодні актуальною проблемою Нікопольського професійного ліцею - є допомогти учням оволодіти засобами саморозвитку, самореалізації відповідно до їх віку та здібностей в динамічних культурних, соціальних та економічних умовах сучасного світу. Психологічна служба відіграє неабияку

роль в цьому складному процесі, має виявити та ознайомити кожного учня з його особистісним потенціалом, допомогти максимально раціонально його застосувати. Одним з напрямків роботи практичного психолога Нікопольського професійного ліцею – є діагностика та розвиток творчого технічного мислення учнів. Розвиток творчого технічного мислення - один з важливих засобів виховання особистості всебічно розвиненого учня ПТНЗ. Він припускає насамперед формування відповідних моральних якостей, основ наукового світогляду, творчого відношення до праці, глибоких і міцних професійних і загальних знань, а також умінь і навичок гнучкого оперування цими знаннями на практиці.

Короткий зміст роботи: Учень, який мислить творчо постійно знаходить нові способи рішення поставленої проблеми і використовує такі розумові операції і їхні сполучення, що дозволяють детально досліджувати багато сторін одного явища. До творчої технічної діяльності відносяться роботи проєктувальні, раціоналізаторські і винахідницькі, котрі характеризуються тим, що в них відшукуються нові шляхи оснащення роботи. Результати експериментальних досліджень показують, що для учня, який мислить творчо творчого, в процесі розумової діяльності характерне використання нових і оригінальних способів комбінування знань, умінь і навичок, застосування евристичних методів і прийомів у пошуках шляху рішення поставленої задачі.

Технічне мислення – є однією з професійно важливих якостей для учнів, які навчаються за спеціальностями: слюсар, зварник, столяр. Тому виникає потреба у направленій діагностиці рівня розвитку саме технічного мислення в учнів даних спеціальностей, з метою розробки тренінгового комплексу для розвитку творчого підходу до рішення технічних завдань.

Дана робота є експериментальним проєктом та складається з трьох розділів, в яких поетапно розкривається зміст практичної діяльності

психолога ПТНЗ щодо діагностики та розвитку технічного мислення застосовуючи творчий потенціал учнів.

В першому розділі описується проведення первинної діагностики рівня розвитку технічного мислення учнів, які навчаються на I курсі Нікопольського професійного ліцею. Дається характеристика стимульного матеріалу та розглядаються особливості аналізу отриманих результатів.

Другий розділ складається з програми тренінгового комплексу, який був розроблений психологічною службою Нікопольського професійного ліцею, описується його мета, формулюються очікування, подається структура занять.

Третій розділ полягає в експериментальному обґрунтуванні ефективності саме даного напрямку діяльності практичного психолога ПТНЗ. Описується повторна діагностика рівня розвитку технічного мислення учнів, даються порівняльні результати дослідження.

Категорія учасників: учні 1-2 курсу, підлітки та молодь 15-18 років.

Методи психологічної допомоги: Тренінговий комплекс, тести, дослідження.

Досягнуті результати: Тренінговий комплекс стає інструментом практичного психолога, соціального педагога, класного керівника, майстра в/н, інноваційного психолого-педагогічного впливу на формування та розвиток технічного мислення молоді НПЛ.

Відомості про впровадження: МЦППВ, КПБЛ, ДВПУ, ПТУ-2,6.

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

Державний професійно-технічний навчальний заклад

«Томаківський професійний аграрний ліцей»

Дніпропетровська обл. Томаківський район

53500 смт Томаківка вул. Шосейна,10

тел. 8(05668)2-23-14, 8(05668)2-23-98

факс 8(05668)2-23-14

e-mail: tpal78@i.ua

сайт: www.tpal.com.ua

Автор: **Слюсар Анастасія Вадимівна**

Посада – **практичний психолог**

Тема:

**Методична розробка
ПСИХОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ "Я - КОНЦЕПЦІЇ"**

Мета: дослідження полягає в аналізі теоретичних підходів у визначенні психофізіологічних особливостей підлітка, основних вікових

новоутворень, встановленні головних соціально-психологічних чинників, які впливають на формування «Я-концепції» особистості в зазначений період, а також в розробці, впровадженні та дослідженні ефективності програми, спрямованої на підвищення рівня самооцінки, самосприйняття, саморегуляції, адаптивних здібностей, особистісної рефлексії, що виступатиме домінуючим чинником формування позитивної «Я-концепції» в підлітковому віці.

Задачи: Для реалізації сформульованої мети нам необхідно вирішити наступні завдання: проаналізувати теоретичні підходи до визначення особливостей й новоутворень підліткового віку; визначити основні психологічні особливості та чинники формування позитивної «Я-концепції» в підлітковому віці; обґрунтувати, розробити та апробувати програму психологічної корекції «Я-концепції» в підлітковому віці;

Короткий зміст: Підлітковий вік виступає одним з найгостріших періодів розвитку та має важливе значення в становленні особистості людини. В цей період значно розширюється об'єм діяльності, змінюється характер дитини, в структурі особистості відбуваються відчутні зміни, обумовлені перебудовою конструктів, що раніше склалися, і виникненням новоутворень, закладаються основи свідомої поведінки, вимальовується загальна спрямованість у формуванні етичних уявлень і установок. Все це відбувається на тлі протиріч фізіологічного і психічного розвитку підлітка, на тлі його духовного становлення. Звідси підлітковий вік характеризується як перехідний, складний, важкий, критичний.

Вікові зміни, що відбуваються з підлітком беззаперечно впливають на формування самосвідомості, конструюється власна незалежна система еталонів самооцінювання й самовідносин, розвивається здатність до рефлексії, починається усвідомлення своєї особливості й неповторності. Таким чином, поступово в підлітка формується «Я-концепція».

На сучасному етапі розвитку науки проблемі підліткового віку та особливостей формування «Я-концепції» особистості приділяється значна увага, їй присвячений ряд теоретичних і емпіричних досліджень таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як, У. Джемс, К. Роджерс, Дж. Мід, Е.Еріксон, Р. Бернс, Л. І. Божович, М. І. Лісіна, Л. С. Виготський та інші.

Б. Г. Ананьев звертає увагу на той факт, що «Я-концепція» сприяє подальшій, усвідомленій або неусвідомленій, побудові поведінки підлітка. «Я-концепція» в значній мірі визначає соціальну адаптацію особистості, виступає регулятором його поведінки й діяльності. Численні дослідження автора демонструють, що наявність позитивної «Я-концепції» в цьому віці, а також самоповага є необхідною умовою позитивного розвитку й соціальної адаптації. Негативна «Я-концепції» в підлітка, зниження самоповаги, іноді приводять до соціальної дезадаптації.

Категорія учасників: учні 1-2 курсу 15-17 років.

Методи психологічної допомоги: Спостереження, корекційно-відновлювальні вправи, елементи арт-терапії.

Досягнуті результати: Структурований і апробований у дослідженні психодіагностичний комплекс та авторська програма з корекції в віці дають можливість допомогти підлітку в психосоціальному розвитку, подолані ризику підлітковому віку, створюють внутрішні передумови для поведінкової зміни.

Відомості про впровадження досвіду роботи: Елементи психокорекційної програми «Я-концепції» використовується у всіх ПТНЗ області.

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

Державний професійно-технічний навчальний заклад

"Західно-Дніпровський центр професійно-технічної освіти"

52173, Дніпропетровська область, Пятихатський р-н, с. Саксагань, вул. Соловійова, 1, код.(251);
факс : - 3-41-01; телефони : 3-41-01; 3-41-02; E-mail: zdcpto@mail.ru

Автор: **Струкова Вікторія Василівна**

Посада - **практичний психолог**

Тема: ***СПІЛЬНА ДІЯЛЬНОСТЬ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА, МАЙСТРА В/Н, КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО МІКРОКЛІМАТУ В УЧНІВСЬКІЙ ГРУПІ ПТНЗ***

Мета: Створення сприятливого психологічного клімату, що ідрізняється доброзичливістю у взаєминах педагога, майста в/н та учнів, працездатного колективу, проявом учнями творчої ініціативи.

Задачи: Взаємодія всього педагогічного колективу у вирішенні завдання, професійно технічної освіти з метою виконання молодого покоління висококваліфікованих, конкурентноспроможних робітників

Короткий зміст роботи: В роботі практичного психолога Струкової Вікторії Василівни висвітлюється спільна робота класного керівника й

майстра виробничого навчання, практичного психолога заснована на взаємодопомозі й взаєморозумінні, В ній використані діагностичні дослідження практичного психолога, тренінг для учнівського колективу. Всі ці результати досліджень використовують в роботі з учнями класний керівник і майстер виробничого навчання для створення позитивного мікроклімату в групі при активній підтримці всього педагогічного колективу, може й повинна успішно вирішуватися завдання професійно-технічної освіти й виховання молодого покоління висококваліфікованих, конкурентоспроможних робітників.

Проблема виховання підростаючого покоління ніколи не втрачають своєї актуальності, адже діти – гарант самозбереження, здоров'я і розвитку нації.

Категорія учасників: учні, педколектив, майстри в/н, навчального закладу.

Методи психологічної роботи: Діагностика, анкетування, соціальний паспорт групи, циклограми.

Досягнуті результати: Зростання авторитету майстра виробничого навчання, класного керівника та зміна моральної атмосфери в групі, зміна особистісних якостей кожного учня та групи в цілому.

Відомості про впроваджений досвід: Використання елементів роботи в усіх ПТНЗ області.

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Дніпропетровської області
МЕЖИВСЬКЕ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ УЧИЛИЩЕ

Адреса: Дніпропетровська область, Межівський район, вул. Сонячна, 2, телефон - 62-2-90, е-шаїі PTC76@online.ua

Автор: **Попов Володимир Онисимович**

Посада – **практичний психолог**

Тема: **Інноваційна діяльність психолога**

Мета: Презентувати ефективні можливості освіти через втілення в життя розробок практичної психології.

Задачи: Професієне розуміння комунікативності, розвиток креативного пошукового мислення, абстрактно-символічного сприймання. Значущість освітня в системі ПТО: Комунікативність сучасного виробництва вносить конкретні форми професійного навчання, а також впливає на основи професійної освіти по компетентності робітника.

Короткий зміст роботи: Педагогічні працівники нашого професійно-технічного навчального закладу, втілюючи в життя вимоги Дніпропетровського управління освіти та науки по удосконаленню технологій навчально-виробничого процесу, вдосконалюють його інноваційним змістом з питань професійної компетентності кваліфікованих робітників у сучасному освітньому середовищі, продовжують створення передумов для саморозвитку, визначення можливостей по забезпеченню

реалізації кожним для себе достатнього положення в суспільстві, досягнення життєвої мети та професійної діяльності на даному етапі.

В творчому пошуку, разом з іншими працівниками навчально - виробничого процесу, психологічна служба училища напрацьовувала компоненти своєї діяльності.

Серед багатьох складових професійної компетентності виділяється комунікативна, творча, розумова складові загального цілого, на формування якої спрямована діяльність всього педагогічного колективу навчального закладу.

Актуальність роботи в тім, що її тема вносить напрацювання присвячені професійному розумінню комунікативності в сучасному виробництві, та конкретні форми навчання в професійній освіті. В разі впровадження розробок в життя підвищиться творчий потенціал робітників. В авангарді знаходиться мотиваційна, психолого - фізіологічна сфери, процеси пізнання, спонукаючі, регулятивні та емоційні. Показано, комунікації, що можуть формувати свідомість або ж розвивати креативне, пошукове мислення, абстрактно символічне сприймання. Професійній освіті сьогодні потрібно розвиватися по напрямку, якому властиві комунікативні, пошукові площини. Тут мається на увазі особлива потреба в розвитку. Компетентний вплив практичних психологів на психолого-фізіологічні властивості, придання їм необхідних якостей стимулює працездатність та підвищує продуктивність праці...

Приводяться конкретні факти, які підтверджують відповідність критеріям номінації, наповненні інноваційним змістом з питань професійної компетентності кваліфікованих робітників у сучасному освітньому середовищі.

Категорія учасників: педагоги, майстри в/н, учні.

Методи психологічної допомоги: діагностика спостереження, аналіз, корекційна індивідуальна та групова робота.

Досягнуті результати: Запроваджено систему розширення поля одномоментного сприймання та поглиблення засвоєння учбового матеріалу.

Відомості про впроваджений досвід: Використання елементів роботи в усіх ПТНЗ області.

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

ДПТНЗ Софіївський професійний ліцей

53100 вул. Поштова, буд. 10, смт Софіївка,
Дніпропетровська обл., Тел/факс: 0565029203,
056509740

sofpl@ukr.net; Web адреса: <http://kilsor.wix.com/sofpl>

Тема: «Ствердження іміджу навчального закладу через формування індивідуальності учнів»

Автор: Валенко Євгенія Саніславівна

посада - **практичний психолог**

Тема: «Ствердження іміджу навчального закладу через формування індивідуальності учнів»

Мета: Розкрити питання, пов'язані з мотивацією на особистісний і творчий ріст учнів, що прийшли на навчання до ПТНЗ, показати практичну сторону

діяльності практичного психолога з пошуку і розкриття учнівських талантів будь-якого напрямку. Подати цілісну систему роботи, в тому числі і психокорекційну, з обдарованими учнями від самого початку їх навчання і до випуску. Надати методичні рекомендації для практичних психологів, вихователів гуртожитку та педагогів, котрі працюють у напрямку розвитку особистості учня.

В роботі показані інноваційні практичні методи роботи з учнями з розвитку деяких задатків, таких як комунікативні, лідерські, організаторські, художні, вокальні, театральні, котрими можуть скористатися спеціалісти з інших навчальних закладів. Розроблені практичні заняття з розвитку креативності та творчого мислення. Додатково створені і апробовані заняття з використанням арт-терапевтичних методик, котрі подані у вигляді методичного посібника «Арт-клуб – проведення майстер-класів з виготовлення і декорування предметів в позаурочний час» з електронними варіантами презентацій для учнів на диску.

Задачи: робота направлена перш за все на практичне застосування системи пошуку і розкриття задатків учнів ПТНЗ, тому практичні психологи та педагоги зможуть використовувати готові тренінги і заняття в своїй роботі з розвитку особистості учня. Методичний посібник з електронними презентаціями допоможе демонстративно - наглядно і ефективно побудувати свої заняття в позаурочний час. Учні в свою чергу розвивають свої таланти через осмислену творчу діяльність та участь у групових заняттях, у них формується мотивація до подальшого особистісного росту та реалізації свого потенціалу. І звичайно подібне залучення учнів являється альтернативою проведення дозвілля і отримання задоволення без наркотичних речовин, тобто носить опосередкований профілактичний ефект негативних соціальних явищ.

Короткий зміст роботи:

Першим пунктом роботи є опис досвіду практичної служби з виявлення творчих і обдарованих учнів. Другим пунктом є опис методів, якими

користується практичний психолог в повсякденній діяльності для розвитку особистості учня. Задатки виділені в групи, для котрої застосовуються свої технології і підходи:

1. Комунікативні та літературно-поетичні задатки (метод проведення конкурсів, метод проведення комунікативних ігор)
2. Організаційні та лідерські задатки (метод проведення тренінгів, метод організації ігор, метод проведення акцій)
3. Художні задатки (метод проведення клубу «Арт-композиція»)
4. Вокально-артистичні задатки (метод проведення творчих вечорів)

Третім і четвертим пунктом в роботі подані практичні заняття з розвитку творчого мислення та креативності учнів та корекційна робота у напрямку реалізації учнями їх потенціалу. У додатках подані методичні розробки занять, тренінгів та методичного посібника з електронними презентаціями, котрі легко використовувати у виховній і профілактичній діяльності педагогів навчального закладу, що економить час на підготовку занять.

Категорія учасників: педагоги, майстри в/н, учні 1-2 курсу.

Методи психологічної роботи: Коррекційно-відновлювальні методики, арт-терапія.

Досягнуті результати: Отже, результатом роботи практичного психолога є впровадження цілісної системи з пошуку та супроводу творчих та обдарованих учнів, впровадження в роботу навчального закладу методик і технологій, що сприяють особистісному росту учнів та реалізацію їх потенціалу у подальшому житті, а всі розробки і ідеї подані у вигляді практичних занять, котрими можуть скористатися педагоги інших навчальних закладів.

Відомості про впровадження: Використання елементів роботи в усіх ПТНЗ області.